WP. Sołtys Gromady

....

o. p. ....

CENA NUMERU 50 GR. OPŁATA POCZTOWA UISZCZONA GOTÓWKĄ.

Rok VI. Kraków, dnia 1 maja 1939 r. Nr 5

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

TREŚĆ:

NAKŁADEM INSTYTUTU ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZEGO W KRAKOWIE. — (LICEUM ADMINISTRACYJNE)
WYKONANO W DRUKARNI „POWŚCIĄGLIWOŚĆ I PRACA" W KRAKOWIE, UL. KAZIMIERZA WIELKIEGO 95.

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK

POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

PRENUMERATA:
ROCZNA 6 ZŁOTYCH
PÓŁROCZNA 3 ZŁOTE
KWARTALNA 1 ZŁ. 50 GR.

PRENUMERATA
Dla gromad, członków organów ustrojowych i pracowników związków samorządowych 3 zł rocznie.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
KRAKÓW
UL. KAPUCYŃSKA L. 2. TEL. Nr 112-50.
KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr 405-046.
REDAKCJA CZYNNA WE ŚRODY OD G. 18—19.
NACZELNY REDAKTOR PRZYJMUJE W PIĄTKI OD GODZINY 19—20.
NADESŁANYCH RĘKOPISÓW REDAKCJA NIE ZWRACA.

CENY OGŁOSZEŃ
CAŁA STRONA 100 ZŁ, 1/2 STRONY 50 ZŁ, 1/4 STRONY 30 ZŁ, 1/8 STRONY 20 ZŁ. W TEKŚCIE O 20% DROŻEJ.
PUBLIKACJE BILANSÓW O 50% DROŻSZE.

NACZELNY REDAKTOR LUDWIK OSIECKI.

ROK VI. KRAKÓW, DNIA 1 MAJA 1939. NR 5.

TREŚĆ:

Inż. MIECZYSŁAW NOWAK.

Zadania gmin w zakresie pracy nad podniesieniem rolnictwa.

Zagadnienie podane w tytule było już przedmiotem rozważań na łamach Przeglądu Samorządowego. Jeżeli zatem w niniejszym artykule poruszam niektóre sprawy z tego zakresu, to jako główny cel stawiam sobie przypomnienie zainteresowanym działaczom oraz pracownikom gminnym i gromadzkim o tych pracach, które powinny być wykonane przy ich współudziale. Do skreślenia uwag zachęca mnie też aktualność wielu prac w związku z nadchodzącym okresem wiosny i lata.

Nie trzeba znawcy stosunków wiejskich na stwierdzenie faktu, że wieś nasza w porównaniu do wsi zachodnio-europejskiej jest bardzo zaniedbana i posiada ogromne potrzeby we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i kulturalnego. Potrzeby te nakładają obowiązek na wszystkich pracujących na wsi naszej jak najsilniejszego popierania pracy społecznej oświatowej i gospodarczej, której celem jest podniesienie życia wsi na wyższy stopień kultury i wzmożenie jej produkcji. W pracy tej biorą i muszą brać udział wszyscy, a obok inteligencji miejscowej, nauczycielstwa, duchowieństwa, działaczy ludowych i pracowników agronomii społecznej, szczególną rolę do spełnienia posiada *samorząd terytorialny. Jego zadaniem jest, że tak powiem niejako urzędowe czuwanie nad postępem prac w tym kierunku,* jego inicjatywa lub pomoc winna umożliwiać dźwiganie wsi w górę tak bardzo potrzebne dla naszego narodu i kraju.

Jedną z najważniejszych spraw naszego rolnictwa jest zorganizowanie szerokich rzesz rolniczych dla krzewienia oświaty zawodowej. Jak dotychczas jedyną organizacją, która powinna stać się w tym kierunku powszechną są *Kółka Rolnicze*. Tak gmina jak i gromada wiejska nie może być obojętną na stan tej organizacji we wsi i jej pracę. Kółko Rolnicze powinno znajdować się w każdej miejscowości, przy czym żywotność jego przejawiająca się w ilości odbywanych zebrań członków oraz innej pracy (biblioteki, czytelnie, prenumerata pism, wspólne

zaopatrywanie się w artykuły pierwszej potrzeby, apteczka weterynaryjna, narzędzia do wspólnego użytku i t. d.) powinna pociągać absolutnie wszystkich rolników do należenia do organizacji. Tej pracy Kółka Rolniczego nie zastąpi żadna inna organizacja istniejąca na wsi, toteż z całym zdecydowaniem należy podkreślić konieczność takiego popierania pracy Kółka Rolniczego przez samorząd gminny i gromadzki, by mogło spełniać należycie te zadania.

Pomoc samorządu powinna wyrażać się tu nie tylko interesowaniem się wszelką pracą Kółka Rolniczego — wskazane jest też moralne i finansowe popieranie wszelkich poczynań, które tą drogą mogą przynieść wszystkim naprawdę dużo korzyści. W wielu wsiach Kółka Rolnicze posiadają własne domy w innych zamierzają je budować; odpowiednia pomoc i przychylne ustosunkowanie się gminy, ułatwi niejednemu Kółku przeprowadzenie tego zamiaru. Gdzie Kółko Rolnicze nie ma swego lokalu należy dopomóc mu w uzyskaniu tegoż w istniejącym domu gminnym, gromadzkim, ludowym i t. d.

Na drugim miejscu wymienić należy sprawę *właściwego zagospodarowania gruntów gromadzkich, zwłaszcza pastwisk i lasów.* Odnośnie pastwisk gromadzkich, konieczne jest wprowadzenie zasady, że opłaty zebrane od mieszkańców za wypas inwentarza t. zw. spaśne musi być w całości użyte na pokrycie kosztów pielęgnacji i nawożenia pastwiska. Poza tym nie można w żadnym wypadku pozwalać na niszczenie pastwiska, a użytkowanie winno odbywać się stosownie do zasad regulaminu wydanego przez Izbę Rolniczą oraz zgodnie z ustawą o wspólnotach.

Lasy gromadzkie, gminne lub w ogóle wspólne powinny posiadać plan gospodarczy i użytkowanie winno odbywać się tylko stosownie do postanowień tego planu. Wszelkie zbocza i nieużytki nie nadające się na inną kulturę należy bezwarunkowo w najbliższym czasie zalesić.

Zarządy gmin i gromad mogą szczególnie wiele dobrego zrobić w *dziale melioracji.* — Potrzeby wsi naszych są na tym polu ogromne, bo przeważna ilość łąk wymaga odwodnienia względnie nawodnienia (lub obu tych melioracyj), dużo konserwacji urządzeń wykonanych dawniej i bardzo wiele gruntów ornych oraz pastwisk. W naszych warunkach przy rozdrobnionej własności ziemi i braku środków tylko niewielu rolników może z własnej inicjatywy przystępować do prac melioracyjnych. W większości wypadków tylko gminy, względnie gromady rozporządzając znacznymi ilościami robocizny szarwarkowej mogą zachęcić mieszkańców do podjęcia się tych ważnych prac. Przy właściwym ocenianiu znaczenia melioracji znajdą też zazwyczaj potrzebne fundusze na konieczne materiały oraz wytyczenie i dozór robót. Gromady powinny podejmować się wykonania prac melioracyjnych o znaczeniu podstawowym jak regulacja mniejszych potoków, wykonanie głównych rowów odpływowych, doprowadzalników i t. d., które to prace są zazwyczaj dla ogółu mieszkańców ważne i potrzebne. O pomoc fachową w tym kierunku zwracać mogą się wszystkie zainteresowane gminy do Referatów melioracyjnych przy Starostwach względnie do Izby Rolniczej, jeśli chodzi o prace na obiektach mniejszych. Pomoc fachowa Izby udzielana jest gromadom z zasady bezpłatnie, jedynie za zobowiązaniem, że praca będzie szarwarkiem względnie do 3-ch lat dobrowolną robocizną wykonana.

Plagą naszego rolnictwa są panoszące się *na polach chwasty, zwłaszcza osty.* Rząd nasz w trosce o podniesienie rolnictwa wydał już dawno ustawę o ich tępieniu — niestety praktycznie biorąc jest ona martwą literą, bo wykonanie jej nie jest należycie dopilnowane przez ten najniższy a najważniejszy czynnik administracyjny, jaki stanowi sołtys. Wprawdzie każdego roku z wiosną, tak Starostwo, jak i Urzędy gminne przypominają podległym sołtysom o ich obowiązku i wtedy w okresie 2-ch tygodni widzi się pracę w tym kierunku, ale potem jakby się o tym zapomniało i już w połowie lata widzi się skandaliczne panoszenie się odrośniętych ostów nie tylko na polach, lecz co gorsze przy drogach, miedzach, pastwiskach wspólnych i t. d. Niszczenie ostów musi być wykonywane przez cały sezon, t. j. co najmniej trzykrotnie w ciągu lata winien każdy rolnik na swym gruncie lub przy drodze wzdłuż swej parceli osty wyciąć lub wyrwać je z korzeniami. Przy takiej walce z nimi na pewno zauważymy po kilku latach, że mniej ich rośnie i usunięcie ich nie jest trudne, gdy dziś wydaje nam się to nieraz wprost beznadziejne. Wykonanie ustawy o tępieniu ostów powinien sołtys tak wykonać, że po wezwaniu do usunięcia ostów, winien *kilkakrotnie w ciągu lata* obejść wieś i stwierdzić, że każdy mieszkaniec spełnił swój obowiązek. Przekroczenie ustawy, zwłaszcza gdy się widzi opieszałość mieszkańca winno być w interesie ogółu karane, a ponadto potrzebna praca winna być wykonana na koszt dotyczącego. Podobnie jak z ostami przedstawia się sprawa z tępieniem berberym i innych chwastów oraz szkodnikami zwierzęcymi jak myszy, szczury, korówka wełnista i t. d. Tępienie winno być powszechne i stałe.

Obowiązkiem władz samorządowych jest czuwanie nad *porządkiem w obejściach.* Mam tu głównie na myśli higienę obejść przez *należyte przecho-*

wywanie obornika. Ileż tu pola do pracy dla naszych władz gminnych, czy gromadzkich? Jeżeli nawet pominiemy, że sprawa ta jest niezmiernie ważna z rolniczego punktu widzenia, by zapobiec ogromnym stratom składników pokarmowych roślinnych, zawartych w oborniku, to przecież rzecz ta posiada kolosalne znaczenie dla zdrowotności naszej wsi, w której płynąca gnojówka tylko nazbyt często była rozsadnikiem chorób i niezbyt przyjemnych wyziewów, a obornik wylęgarnią much i innych uporczywych pasożytów bezpośrednich i pośrednich. Dziś każdy rolnik musi w swym gospodarstwie posiadać gnojownię ze zbiornikiem, co daje rękojmię zapobiegania stratom składników nawozowych, przyczynia się do podniesienia higieny i estetyki osiedli wiejskich. Kto nie ma koniecznych na ten cel funduszy i nie może uzyskać taniego kredytu niech urządzi gnojownię z gliny ubitej i drzewa lub kamieni — niech gnój układa, a na pewno zauważymy, że podniosą się w gospodarstwach plony oraz wieś poprawi swój wygląd estetyczny. Zadania naszego samorządu, gdy będzie on na te sprawy zwracał uwagę ze swej strony, mogą być naprawdę dużą pomocą dla pracy Okręgowego Towarzystwa Rolniczego, czy instruktorów rolniczych.

Z dalszych prac niezmiernie ważnym obowiązkiem samorządu jest pomoc w walce z chorobami zwierząt, zwłaszcza zaraźliwymi (wścieklizna, pryszczyca, nosacizna, pomór, różyca, wąglik i t. d.). Przestrzeganie przepisów policji weterynaryjnej leży w interesie całego rolnictwa, toteż zbytecznym jest zwracanie uwagi na ich znaczenie. Dużo dobrego może też zrobić gmina przyczyniając się swymi funduszami do utrzymywania wartościowych rozpłodników lub ich nabywania. Nie powinien też samorząd pozostawać obojętny, gdy miejscowe organizacje rolników zakupują narzędzia do wspólnego użytku, jak tryjery, brony łąkowe, siewniki i t. d. Udzielenie pewnej choćby skromnej pomocy może być nieraz bardzo poważnym bodźcem dla zakupna tych narzędzi tak potrzebnych dla postępu rolniczego. Ani gmina, ani tym mniej gromada nie może pozostawać obojętną dla wszelkich spraw dotyczących wsi, n. p. scalenia, rozbudowy wsi, dróg itd.

Poruszonych kilka uwag nie wyczerpuje oczywiście całości zagadnienia, co do obowiązków gromady i gminy w stosunku do pracy nad podniesieniem stanu rolnictwa. Zaledwie dotknąłem kilku myśli, których zrealizowanie choć łatwe, jest jednym z najpierwszych obowiązków wszystkich obywateli, których dobro Państwa musi być zawsze prawem najwyższym. Żyjąc i pracując na wsi starajmy się jej pomóc rzetelnie i nie zasłaniajmy się formalnościami, których wieś nie znosi i nie potrzebuje. *Wieś nasza musi już w najbliższym czasie podnieść się kulturalnie i gospodarczo, musi stać się podobną do wsi zachodnio - europejskiej*. Wybitną rolę w podniesieniu wsi odegra na pewno samorząd terytorialny.

Dr MAKSYMILIAN SIEMIEŃSKI.

Kursy dokształcające oświaty pozaszkolnej.

Spośród różnych prac oświatowych, prowadzonych dużym i bezinteresownym wysiłkiem nauczycielstwa, pracą wybijającą się na plan pierwszy pod względem systematyczności i wartości oddziaływania, są niewątpliwie kursy dokształcające oświaty pozaszkolnej, trwające zwykle przez okres 5—6 miesięcy zimowych, a oparte o stałe drukowane programy nauczania. („Program kursów początkowych dla dorosłych i młodocianych na wsi ze wskazówkami organizacyjnymi i dydaktycznymi dla nauczyciela". Warszawa 1937. Instytut Oświaty Dorosłych oraz „Program szkół wieczorowych dla dorosłych". Warszawa 1935. I. O. D.).

Kursy dokształcające i szkoły wieczorowe kilku-stopniowe, tworząc wraz z uniwersytetami niedzielnymi i powszechnymi formę pracy oświatowej zwaną „systematycznym kształceniem", stały się najbardziej popularnymi pracami oświatowymi obok różnego rodzaju świetlic i bibliotek, zespołów dobrego czytania i samokształcenia, zespołów chóralnych i teatralnych.

Cechą rzucającą się w oczy, zaznaczoną zresztą w samej nazwie, jest pojęcie systematyczności oddziaływania, a więc i znacznie większego prawdopodobieństwa osiągania trwałych wyników w zakresie dokształcania umysłowego i wychowania młodzieży pozaszkolnej przez rozłożenie stałej pracy na kilka miesięcy a często i kilka lat (np. w szkołach wieczorowych).

Liczby wykazujące duży rozwój tej właśnie formy pracy są równocześnie potwierdzeniem jej przydatności społecznej i celowości organizowania i prowadzenia kursów dokształcających.

Przejdźmy więc do przytoczenia i omówienia

niektórych danych zawartych w sprawozdaniach rocznych inspektoratów szkolnych, a odnoszących się do systematycznego kształcenia.

Gdy w roku szkolnym 1935/36 zorganizowano 377 kursów z 7845 uczestnikami, a w roku szk. 1936/37 546 kursów z 11213 uczestnikami, to w ubiegłym roku szkolnym 1937/38 odbyły się 754 kursy, które liczyły 14516 uczniów.

Na ogólną ilość obejmującą 754 kursy (765 stopni) 116 kursów prowadzonych było według programu stopnia I, 407 kursów pracowało według programu stopnia II i 242 kursy według programu stopnia III.

Na 14516 uczestników na kursy I stopnia uczęszczało 2095 osób, na kursy stopnia II — 6962 osoby i na kursy III stopnia 5459 osób.

Największa ilość kursów, jak widać, z największą liczbą uczestników przypada na stopień drugi nauczania. Zjawisko to, powtarzające się co roku, tłumaczy się tym, że stopień drugi daje największą stosunkowo swobodę programową, a dla uczniów przedstawia najmniejsze również trudności w materiale, który przeważnie jest dla nich powtórzeniem wiadomości nabytych w szkole. Stopień pierwszy obejmuje bowiem analfabetów zupełnych i analfabetów powrotnych walczących w starszym wieku, przy równoczesnej pracy zawodowej z dużymi trudnościami w opanowaniu techniki czytania i pisania, stopień zaś trzeci przygotowuje kandydatów do egzaminu w przyszłości w zakresie materiału nauczania 7-klas publicznej szkoły powszechnej. Wysiłek więc zarówno grupy pierwszej (stopień I) jak i drugiej (stopień III) z natury rzeczy musi być bardziej intensywny i systematyczny, aby odpowiedział zamierzonym wynikom, bądź opanowaniu sztuki pisania i czytania, bądź zdaniu t. zw. egzaminu nadzwyczajnego.

Jeżeli z kolei zwrócimy uwagę na wiek uczestników kursów, to zauważymy, że najliczniejszą jest grupa t. zw. młodocianych, czyli młodzieży pozaszkolnej w wieku od 14—18 lat, — grupa ta liczy 7205 osób. Mniej liczną jest grupa młodzieży w wieku od 19—21 lat, licząca 3829 osób i grupa młodzieży najstarszej i dorosłych powyżej lat 21, która liczyła 3482 osoby.

Duża rozpiętość liczb zachodzi również, gdy spojrzymy na uczestników kursów według płci. Na kursy uczęszczało bowiem 12,234 mężczyzn a tylko 2,282 kobiet; jest to zjawisko spotykane i w innych okręgach szkolnych, a tłumaczy się odmiennymi warunkami pracy kobiety na wsi, zajętej gospodarstwem domowym, i nie wykazującej tych dążeń do t. zw. awansu społecznego, które zrozumiałe są u mężczyzn w związku z służbą wojskową, przegrupowaniem społecznym, bardziej żywym udziałem w pracach organizacyj społecznych i t. d. Poza tym należy pamiętać, że dla kobiet organizowane były specjalne kursy zawodowe robót ręcznych, kroju i szycia, gospodarstwa domowego, gotowania i t. p. (nie uwzględnione w przytoczonej statystyce), skupiające wyłącznie kobiety.

Oprócz kursów dokształcających oświaty pozaszkolnej przeznaczonych dla młodzieży pozaszkolnej w ogóle, organizowane są od dwóch lat równolegle kursy dla przedpoborowych z roczników najbliższych obowiązkowi służby wojskowej.

Dokształcanie przedpoborowych obok tych samych, ogólnie biorąc, założeń oświatowych, które stawiają sobie inne kursy, posiada zadanie szczególne: mianowicie dostarczanie tych elementów wiadomości i wychowania, które niezbędne są przyszłemu obywatelowi - żołnierzowi.

Kursy te przeznaczone są więc w zasadzie wyłącznie dla młodzieży przedpoborowej realizując odpowiednio zmodyfikowany program kursów dokształcających.

Kursy takie zorganizowały szkoły w r. ub. w około 400 miejscowościach, a uczęszczało na nie 5.883 przedpoborowych.

Naprawdę imponująco przedstawia się wkład bezinteresownej i społecznej pracy nauczycieli uczących na kursach, gdyż ujmując łącznie liczbę nauczycieli uczących na obu rodzajach kursów otrzymujemy razem liczbę *2.693* osób (1.697 osób uczyło na kursach ogólnych, 996 na kursach przedpoborowych) i liczbę *153.014* przepracowanych godzin (z tego 98.653 na kursach ogólnych i 54.355 na kursach dla przedpoborowych).

Wymienione liczby charakteryzujące częściowo wyniki pozaszkolnego nauczania, przynajmniej pod względem organizacyjnym, gdyż realne, równie pozytywne wyniki wychowawcze nie dadzą się ująć liczbowo, muszą budzić tym bardziej podziw, gdy zdamy sobie sprawę z warunków rzeczowych i materialnych organizowania i przeprowadzania tych kursów.

Poza salą szkolną kursy nie rozporządzają właściwie żadnymi innymi środkami do prowadzenia zajęć. Brak im bowiem z reguły opału i światła, na które często składają się sami uczestnicy kursów w stopniu zresztą zupełnie niewystarczającym, czasem i to częściowo przewiduje pewną kwotę na światło i opał samorząd gminny, często zaś umożliwiają prowadzenie zajęć sami pracownicy oświatowi, starając się o kupno lamp i oświetlenie sali.

Warunki pracy na kursach są tym bardziej trudne, że uczestnicy kursów nie posiadają z reguły podręczników, nie mogąc ich kupić z powodu niezamożności, co poważnie utrudnia osiągnięcie pozytywnych wyników nauczania.

W znacznie już lepszych warunkach pracują szkoły wieczorowe dla młodocianych i dorosłych, organizowane w miastach zwykle przez zarządy miast i organizacje społeczne. Szkół wieczorowych było jednak tylko 9 z 27 kursami (klasami) i 653 uczniami.

Praca oświatowa, systematyczna, jednak o innym charakterze prowadzona jest również w uniwersytetach niedzielnych i powszechnych.

Uniwersytety niedzielne pracujące w porze zimowej raz w tygodniu, w niedzielę — zorganizowano w 45 miejscowościach; były one czynne ogółem w ciągu 869 dni zajęć z przeciętną frekwencją 46 osób.

Uniwersytety powszechne, będące niejako najwyższą formą pracy oświatowej ze względu na stosowaną metodę i poziom nauczania istniały w 11 miejscowościach, licząc 15 zespołów. Skupiały one 439 uczestników. Stosunkowo niewielka liczba placówek oświatowych tego typu, tłumaczy się zależnością istnienia ich od większych środowisk posiadających szkołę średnią, zespołu przygotowanych kierowników tej pracy i grupy uczestników chętnych do intensywnej i samodzielnej pracy umysłowej istotnej właśnie dla uniwersytetu powszechnego.

Dużą trudnością podkreślaną stale przez pracowników oświatowych jest w oświacie pozaszkolnej — w przeciwieństwie do szkolnictwa — brak jakiegokolwiek przymusu w stosunku do uczestników, zwłaszcza, jeżeli chodzi o frekwencję. Zmusza to pracowników oświatowych do prowadzenia różnymi sposobami propagandy (przez ogłoszenia, zebrania, ambonę) za udziałem w pracach oświatowych. Wynikiem pewnego nieporozumienia jest też formułowany bardzo często na różnych konferencjach oświatowych pogląd, że należy wydać odpowiednią ustawę nakładającą obowiązek uczęszczania, zwłaszcza na kursy dokształcające, co ułatwiłoby ogromnie dokształcanie się młodzieży pozaszkolnej, a nauczycielstwo uwolniłoby przynajmniej od wielu zabiegów o zapewnienie frekwencji w placówkach oświatowych. Pominąwszy, że przymus dokształcania poza pewnymi ustalonymi wypadkami (np. kształcenie przedpoborowych) godziłby w samo założenie i zasadę *autonomii* oświaty pozaszkolnej w znaczeniu pedagogicznym, wydanie rozporządzenia wykonawczego do istniejącej ustawy o ustroju szkolnictwa z r. 1932 (przewidującej dokształcanie młodzieży do lat 18) nie jest na razie możliwe ze względów finansowych, gdyż obciążyłoby budżet Państwa wydatkami na zorganizowanie i utrzymanie przewidzianych przez ustawę szkół i kursów dokształcających.

Nie jest zaś rzeczą możliwą jednostronne stosowanie przymusu uczęszczania bez stworzenia równocześnie warunków i możności dokształcania się oraz zapewnienia wynagrodzenia pracownikom oświatowym.

Władze szkolne rozumiejąc natomiast trudności, wynikające z tego stanu rzeczy, starają się w ramach możności o przyjście z pomocą placówkom zarówno przez udzielenie instrukcyj i starania o pomoc finansową samorządu w organizowaniu tych prac, jak i dostarczenie najbardziej niezbędnych pomocy naukowych i rzeczowych we własnym zakresie.

Do podniesienia stopnia systematyczności i ułatwienia pracy, przyczyniły się między innymi opracowane i wydane przez Kuratorium dzienniki lekcyjne dla kursów i zaświadczenia wydawane uczniom wykazującym się odpowiednią frekwencją i wynikami w nauce.

Poza tym władze szkolne zakupiły w ciągu ostatnich trzech lat kilkanaście tysięcy podręczników dla uczniów, a programy i wydawnictwa metodyczne dla nauczycieli.

W wielu wypadkach dostarczane są również zeszyty i ołówki, aby umożliwić najbiedniejszej nawet młodzieży dokształcanie się na kursie.

Świadczenia samorządu terytorialnego (wydziałów powiatowych i zarządów gminnych) wzrastają z roku na rok, chociaż w dalszym ciągu są jeszcze niewystarczające. W roku budżetowym 1937/38 samorząd przeznaczył na kształcenie systematyczne ogółem kwotę 30.000 zł, z czego na *województwo kieleckie przypada 22.170 zł, na województwo krakowskie zaś 7.830 zł.* Z kwoty 30.000 zł wydatkowano w porozumieniu z obwodowymi władzami szkolnymi 19.065 zł na kursy dokształcające, 5.880 zł na szkoły wieczorowe, 4.060 zł na uniwersytety powszechne, wreszcie 955 zł na uniwersytety niedzielne.

Oprócz świadczeń samorządu przeznaczonych przede wszystkim na częściowy zwrot kosztów opału i oświetlenia — władze szkolne czynią starania o przyznanie wynagrodzeń chociażby niewielkich osobom pracującym na kursach.

Tak więc dzięki dotacji Ministerstwa W. R. i O. P. Kuratorium przeznaczyło na wynagrodzenia nauczycielom uczącym na kursach dla przed-

poborowych w roku szkolnym 1936/37 kwotę 3.000 złotych. Z kredytu tego otrzymało wynagrodzenie 97 osób w 68 miejscowościach, przy czym brano pod uwagę ciągłość i systematyczność pracy na kursie, jak również wysiłek poszczególnych osób, które zwłaszcza w szkołach niżej zorganizowanych o niewielkiej liczbie nauczycieli, przepracowały często ponad 100 godzin. Ponieważ w pierwszym roku dokształcania przedpoborowych akcja ta zorganizowana została tylko w obwodach podgórskich, liczących największy odsetek analfabetów, wynagrodzenie otrzymały osoby uczące tylko w tych obwodach.

W roku bieżącym natomiast władze szkolne dysponować mają znacznie większym kredytem na kształcenie przedpoborowych, co umożliwi przyznanie częściowego wynagrodzenia za pracę większej liczbie osób i już w całym okręgu szkolnym.

Toteż należy mieć to przekonanie, że silny rozwój systematycznego kształcenia w okręgu szkolnym krakowskim, który dał się zaobserwować w ubiegłym roku szkolnym, nie jest zjawiskiem przypadkowym i przemijającym, ale posiada charakter trwały pomimo wszystkich braków i niedomagań, z jakimi walczyć musi pracownik oświatowy.

Celowość i społeczno-oświatowe znaczenie kursów dokształcających, stały się tym bardziej widoczne, jeżeli uświadomimy sobie, że ta właśnie forma pracy wypełnia w dużym stopniu funkcję zastępczą za szkołę powszechną. Dokształca bowiem zarówno tych, którzy z różnych względów nie mieli i nie mają możności ukończenia szkoły powszechnej, bądź też zapobiega zniszczeniu i utracie kapitału tych wartości umysłowych i wychowawczych, które otrzymała młodzież w szkole powszechnej.

INŻ. M. BOROWIEC.

Praca samorządu powiatu nowotarskiego nad podniesieniem leśnictwa.

Obserwując okiem bezstronnego widza całokształt życia gospodarczego naszego kraju spotykamy się w ostatnich czasach coraz częściej z zagadnieniami z dziedziny leśnictwa, przy czym do najważniejszych i zawsze aktualnych należy zaliczyć:

1) zagadnienie utrzymania odpowiedniej lesistości,
2) podniesienia gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego oraz uzgodnienia współzależności postulatów racjonalnej gospodarki leśnej z całokształtem polityki samorządowej i gospodarczej Państwa.

Świadomość doniosłego znaczenia i wartości lasów dla rozwoju życia gospodarczego i kulturalnego kraju, zwiększenie obronności Państwa, polepszenie warunków klimatycznych i zdrowotnych, zmniejszenie skutków powodzi i wiele innych, zaczyna powoli docierać do coraz szerszych mas społeczeństwa — coraz częstsze wędrówki mieszkańców miast szukających w lesistych okolicach wypoczynku i wytchnienia po ciężkiej pracy — są przekonywującym dowodem, że lasy zwłaszcza w górskich terenach, stanowią niezastąpiony czynnik rozwojowy gospodarki letniskowej i turystycznej.

Wydział Powiatowy w Nowym Targu doceniając w całej pełni znaczenie lasów, które z uwagi na górski teren i małą stosunkowo, bo wynoszącą tylko 25% lesistość powiatu, oraz projekty zmierzające do ustalenia na Podhalu regionu uzdrowiskowo-letniskowego wymagają szczególnej opieki, prowadzi od kilku lat pracę nad uświadomieniem ludności o wartości i znaczeniu lasów, podniesieniem rentowności przy uwzględnieniu racjonalnej gospodarki w lasach samorządowych równocześnie z akcją zalesienia nieużytków.

W tym celu organizuje się corocznie „Dzień Lasu", szereg kursów i pogadanek dla ludności miejscowej, udzielając równocześnie bezpłatnie porad leśno-gospodarczych, dokształcające kursy rejonowe dla leśnych lasów samorządowych i prywatnych oraz specjalne kursy dla dozorców zalesień nieużytków.

Do zwiększenia się oświaty leśnej przyczynia się w znacznym stopniu dwutygodnik „Aktualne Wiadomości Leśnicze Warszawa" — „Jak sadzić i pielęgnować drzewa", który otrzymują gromady i leśni lasów samorządowych bezpłatnie oraz utworzony w „Gazecie Podhala" stały dział „Wiadomości leśne". — Poza tym opracowano projekt programu wykładów i zajęć praktycznych z dziedziny leśnictwa, celem wprowadzenia ich do ogólnego programu nauczania w Wysokogórskiej Szkole Rolniczej w Nowym Targu.

Wykorzystując lata nasienne w lasach organizuje się zbiór szyszek i wyłuszczanie nasienia leśnego przy czym w ostatnim roku nasiennym wyłuszczono 1730 kg nasienia świerka i zebrano 1400 kg szyszek modrzewia, dając w ten sposób uboższej ludności powiatu możność zarobku.

Poza tym są zorganizowane corocznie wspólne zakupy nasion sadzonek i przyborów leśnych.

Celem wyhodowania sadzonek leśnych przystosowanych do ostrego klimatu Podhala, założono 3 szkółki powiatowe w Nowym Targu, Jabłonce i Szlachtowej. Szkółki te łącznie z założonymi szkółkami lasów samorządowych w ilości 59 obejmują powierzchnię 329.75 arów. Zapas sadzonek w tych szkółkach gotowych do wysadzenia na wiosnę b. r. wynosi 1,7 miliona sztuk.

Z uwagi na wartość i wielkie znaczenie modrzewia polskiego dla lasów Podhala założono w Kluszkowcach naturalną szkółkę, której zadaniem będzie produkowanie sadzonek celem rozpowszechnienia tego cennego gatunku. Powierzchnia ogrodzonego terenu szkółki wynosi 2 ha.

W związku z dużym zapotrzebowaniem drewna topoli na budowę łódek służących do przewozu turystów przez przełom Dunajca w Pieninach założono w 1937 r. na gruncie grom. Sromowce Niżne kulturę szybko rosnącej topoli niekłańskiej na powierzchni 1,4 ha.

Z wiosną b. r. kultura ta zostanie zwiększoną za pomocą sadzonek wyhodowanych we własnej szkółce.

Celem podniesienia rentowności lasów, zwiększanie ich odporności na wpływy atmosferyczne (wiatr, okiść itp.) oraz upiększenia szaty leśnej Podhala, proponuje się typ drzewostanu mieszanego kładąc specjalny nacisk na domieszkę jodły, jawora, jesiona, klonu, modrzewia polskiego, limby itp. — zależnie od warunków siedliskowych, zbliżając się w ten sposób do naturalnej formy lasu.

Przykładem podniesienia wydajności gleb leśnych są wykonane wzorowe melioracje (odwodnienie mokradeł i bagnisk) w lasach samorządowych.

Celem ochrony ptaków pożytecznych, mających również doniosłe znaczenie w sadownictwie i innych działach gospodarstwa wiejskiego zawieszono w ciągu 2-ch ostatnich lat 3.550 szt. gniazd sztucznych, zbudowanych w/g wzorów i rysunków podanych przez Wydział Powiatowy.

Celem ochrony drobnych lasów indywidualnej własności i spółek włościańskich w Tatrach i Podtatrzu, opracowana została szczegółowa ewidencja tych lasów przy czym kontury zostały wkreślone do mapy w skali 1:100.000.

Należy również podkreślić współudział Wydziału Powiatowego przy komasacji gruntów przez opracowanie elaboratu szacunkowego lasów w gromadzie Łapsze Niżne.

Gospodarka w lasach samorządowych, których powierzchnia wynosi 12.000 ha rozlokowanych w 93 majątkach, idzie w kierunku zagospodarowania w/g planów gospodarczych, usprawnienia administracji, podniesienia rentowności oraz utrzymania i zwiększania majątku (kupno lasów, zalesienie nieużytków grom. itp.).

Dążenie do racjonalnego zagospodarowania lasów samorządowych realizuje się przez: 1) regulowanie użytkowania (wnioski, opinie w sprawach wyrębu, pomiar i wyznaczanie zrębu w terenie), 2) nadzór nad sprzedażą drzewa (zatwierdzanie wyników sprzedaży), 3) zakładanie szkółek leśnych, 4) zbiór szyszek i wyłuszczanie nasienia, 5) zalesianie zaległych i bieżących zrębów, 6) pielęgnację kultur, 7) czyszczenie lasów z odpadów zrębowych, 8) walkę ze szkodnikami świata zwierzęcego i roślinnego, 9) meliorację, 10) poprawy leśnych dróg wywozowych, 11) zabudowania potoków leśnych, 12) uregulowanie stanu posiadania i ochronę granic majątku (kopce, rowy i linie graniczne), 13) szkolenie i dobór personelu leśnego itp.

Rozmiar prac gospodarczych w lasach samorządowych scharakteryzują dane dotyczące najważniejszych z wykonanych w roku gosp. 1938/39 prac:

1) Urządzenie lasów

Opracowano plany gospodarcze dla 6-ciu lasów grom., 1 lasu gm. urb., osiągając w ten sposób 85% powierzchni lasów zagospodarowanych.

2) Szkółki leśne

Założono 14 nowych szkółek o pow. 54.05 a, oraz zwiększono powierzchnię istniejących szkółek o 8.70 a — razem 62.75 a.

3) Zalesienia

Niezależnie od obsiewu naturalnego, który ułatwiono przez odpowiednie zruszanie gleby, wykonano zalesienia czystych zrębów, uzupełnienie kultur i luk w drzewostanach na powierzchni zredukowanej *106 ha,* t. j. o 21.40 ha więcej, niż w 1937 r., a 56.00 ha więcej, niż 1936 r.

4) Użytkowania

Wyznaczono dotychczas w lasach zręby główne, których masa wraz z masą użytków przygodnych wynosi 35.100 m^3 o wartości 350.000 zł.

5) Zabiegi hodowlane

Wykonano czyszczenie kultur z iwy, chwastów i traw głuszących sadzonki. Rozpoczęto wykonywa-

nie trzebieży przy pomocy specjalnie zaangażowanego przez Wydział Powiatowy leśniczego dla lasów samorządowych. Roczna strata, którą ponosiły dotychczas lasy sam. z powodu nie wykonywania trzebieży wynosiła ok. 10.000 m^3 drzewa.

6) Melioracje

Przeprowadzono częściowe odwodnienie lasów w 10 majątkach sam. przy pomocy rowów otwartych o łącznej długości 6.000 mb., przy czym celem ułatwienia pracy zakupiono specjalny pług do wyorywania rowów bocznych. Na specjalne wyróżnienie zasługują melioracje lasów w Jabłonce i Chyżnem, wykonane na podstawie szczegółowo opracowanych planów i pomiarów instrumentalnych w terenie.

W wyniku prowadzonej akcji zalesienia nieużytków wykonano w ciągu 6 lat zalesienie 146.75 ha nieużytków wybierając do tego celu najtrudniejsze (usypiska i mokradła) i najbardziej odpowiednie dla propagandy zalesienia nieużytków tereny, przy czym w 1938 r. wykonano zalesienia 32.75 ha oraz 9.60 ha powierzchni zredukowanej w uzupełnieniu zalesień z lat poprzednich — razem *42.35 ha.*

W opracowaniu inwentaryzacja nieużytków prowadzona w b. ciężkich warunkach z powodu braku funduszów na ten cel oraz braku dokładnych danych w katastrze gruntowym.

Akcja zalesienia nieużytków prowadzona w niekorzystnych warunkach z powodu braku dostatecznego zrozumienia ze strony pewnej części jeszcze nieuświadomionych mieszkańców, braku odpowiedniego personelu fachowego, napotyka na stałe trudności finansowe, gdyż ubogi górski powiat nowotarski nie może przydzielić na ten cel odpowiednich funduszów.

Reasumując powyższe zestawienie najważniejszych prac z dziedziny leśnictwa trzeba stwierdzić, że daleko jeszcze do stanu gospodarki leśnej umożliwiającej wyciągnięcie maksymalnych korzyści z majątków samorządowych mimo znacznego postępu, zwłaszcza w ostatnich 4-ech latach i wiele jeszcze ważnych dziedzin z zakresu leśnictwa leży odłogiem na Podhalu, dając samorządowi duże pole do popisu.

Miejmy nadzieję, że coraz szersze masy mieszkańców wsi zrozumią, że praca nad podniesieniem gospodarki leśnej w lasach samorządowych i zalesienie nieużytków umożliwia zwiększenie majątku, oraz wzrost rocznych dochodów z majątków samorządowych, tak bardzo potrzebnych na wykonanie rozlicznych inwestycyj niezbędnych dla podniesienia wsi podhalańskiej na wyższy poziom kulturalny i gospodarczy, oraz dla zwiększenia jej walorów letniskowych.

Kronika.

Udział związków samorządowych w akcji dozbrajania Armii.

Organa ustrojowe związków samorządowych na równi z resztą społeczeństwa uchwalają subskrypcję Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej oraz dary na Fundusz Obrony Narodowej. Uchwały te wszędzie połączone są z żywiołowymi i gorącymi manifestacjami gotowości poniesienia wszelkich ofiar na rzecz obrony Rzeczypospolitej.

Zaznaczyć trzeba, że jest to już druga fala ofiar, poprzednio bowiem prawie wszystkie związki samorządowe wzięły udział w akcji dozbrajania armii przez przyczynienie się do zakupu sprzętu wojennego, ofiarowanego przez poszczególne powiaty Armii w latach ubiegłych.

Zatwierdzenie budżetów powiatowych związków samorządowych.

W dniach 17 i 24 kwietnia b. r. odbyły się pod przewodnictwem Pana Wicewojewody Władysława Długockiego dłuższe posiedzenia (rano i popołudniu) Krakowskiego Wydziału Wojewódzkiego dla rozpatrzenia i zatwierdzenia budżetów powiatowych związków samorządowych bocheńskiego, brzeskiego, dąbrowskiego, gorlickiego, krakowskiego, myślenickiego, nowotarskiego, tarnowskiego, wadowickiego i żywieckiego.

Wniesienie budżetów na posiedzenie Wydziału Wojewódzkiego poprzedziły konferencje w Urzędzie Wojewódzkim w celu wyjaśnienia wątpliwości i wniosków zgłoszonych przez Wydziały Urzędu Wojewódzkiego zainteresowane w pracach zabezpieczonych w budżetach i Izbę Rolniczą w Krakowie, oraz ustalenia zagadnień i wniosków, które powinny być przedyskutowane przez Wydział Wojewódzki.

Omówione wyżej przygotowanie wniosków i obecność na posiedzeniach Wydziału przedstawicieli zainteresowanych związków samorządowych spowodowały, że dyskusja na Wydziale Wojewódzkim ześrodkowała się na najważniejszych zagadnieniach związanych z gospodarką poszczególnych związków samorządowych. Ożywiona wymiana poglądów, przyczyniła się do uzgodnienia poglądów na te zagadnienia przedstawicieli związków samorządowych i władz nadzorczych.

Zaznaczyć należy, że poprawki wniesione przez Wydział Wojewódzki do zatwierdzanych budżetów są na ogół nieliczne, Wydział Wojewódzki stara się bowiem przestrzegać zasady, że dyspozycja budżetowa należy do właściwych organów ustrojowych związków samorządowych i że ewentualne korektury tej dyspozycji należy ograniczać do minimum, w granicach obowiązujących przepisów prawnych.

Z działalności Towarzystwa Targów Kalwaryjskich.

Dnia 25 bm. odbyło się posiedzenie Zarządu, a dnia 29 Walne Zebranie Członków Towarzystwa Targów Kalwaryjskich. Na zebraniach tych m. in. ustalono, że najbliższe IX Targi Kalwaryjskie, zostaną otwarte dnia 16 lipca br. i trwać będą do dnia 15-go sierpnia br. włącznie.

W związku z tym trzeba przypomnieć, że Związek Międzykomunalny dla Popierania Wytwórstwa Meblowego i Drobnego Rzemiosła Wiejskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej, poczynił już wszystkie przygotowania do rozpoczęcia budowy hali targowej i suszarni, tak że rozpoczęcie tych robót będzie mogło nastąpić natychmiast po otrzymaniu kredytów przyznanych na tę budowę ze środków Funduszu Pracy.

Wolno żywić nadzieję, że drugie z kolei jubileuszowe X Targi Kalwaryjskie będą się już mogły odbyć w nowej własnej siedzibie Targów Kalwaryjskich.

Ważniejsze prace i zamierzenia powiatowych związków samorządowych wyjewództwa krakowskiego na rok 1939/40.

W związku z notatką o zatwierdzeniu budżetów dziesięciu powiatowych związków samorządowych podajemy informacje o pracach inwestycyjnych i innych ważniejszych poczynaniach odnośnych związków samorządowych.

Powiatowy Związek Samorządowy bocheński.

Inwestycje. Budowa jezdni ulepszonej z kostki na podłożu betonowym na drodze państwowej 12/1, na przestrzeni 600 metrów kosztem *50.000 zł.*

Inne ważniejsze poczynania. Rozważany jest projekt uruchomienia szkoły przysposobienia gospodyń wiejskich.

P. Z. S. brzeski.

Inwestycje. Poprawa gruntowna 4-ch km drogi wojewódzkiej w utrzymaniu powiatu i 4-ch km drogi powiatowej w związku z bezpłatnym przydziałem 3.000 ton tłucznia z Funduszu Pracy kosztem zł. *40.000.*

Inne ważniejsze poczynania.

1) Pomoc dla gmin budujących szkoły dla przyspieszenia ukończenia budów rozpoczętych,
2) Zorganizowanie i uruchomienie powiat. spółdzielni zbytu owoców,
3) Wznowienie akcji zalesiania nieużytków,
4) Założenie szkółki drzewek dla gospodarstw piętrowych.

P. Z. S. dąbrowski.

Inwestycje. Przebudowa drogi powiatowej Żabno—Siedliszowice na długości 3 km.

P. Z. S. gorlicki.

Inwestycje. Dalsza przebudowa drogi gminnej Moszczenica—Rzepiennik Biskupi na dług. 500 m, kosztem *zł 13.000.*

Inne. Projektuje się przeznaczenie części nadwyżki z r. 1938/39 na pomoc gminom przy budowie szkół.

P. Z. S. krakowski.

Inwestycje.

1) Dalsze kończenie budowy gmachu Rady Powiatowej . . . . . zł 13.000
2) Budowa dróg gminnych . . . „ 11.000

Inne.

1) Prace nad pomiarami dla gmin na prawym brzegu Wisły i nad planami zabudowy dla tych gmin,
2) Kanalizacja dla Woli Duchackiej,
3) Uruchomienie ośrodków zdrowia w Liszkach i Mogile,
4) Budowa łaźni ludowych w Świątnikach Górnych i Trąbkach,
5) Budowa ochronek w Skotnikach, Kamieniu i Prądniku Białym,
6) Budowa domów społecznych w Radziszowie i Ruszczy.

P. Z. S. myślenicki.

Inwestycje. zł

1) Wykonanie budynku mieszkalnego przy szkole rolniczej w Myślenicach kosztem . . . . „ 14.000
2) Remont budynku Domu Starców w Spytkowicach kosztem . . . . zł 5.000

P. Z. S. nowotarski.

Inwestycje.

1) Budowa dróg:
   a) Jabłonków—Zubrzyca—Zawoja — wykonanie 25.000 m^3 robót ziemnych na dług. 5.100 km — za gotówkę . . . . „ 35.000
   oraz 1.121 m^3 robót ziemnych szarwarkiem . . . . „ 3.394
   Razem zł 38.394
   b) Kościelisko—Gubałówka: wykonanie twardej nawierzchni szutrowej na podkładzie kamiennym, brukowanie rowów oraz wykupno gruntów na dług. 2.150 km „ 30.000
   c) Poronin—Bukowina: przebudowa trzech mostów drewn. o św. 8,10 i 13 m . . . . „ 15.000
   d) Czorsztyn—Sromowice N. — Szczawnica: wykonanie szczegółowe projektu na dług. 7 km, wykonanie robót ziemnych, wykup gruntów na dług. 2 km. . . . . „ 77.000
   f) Groń—Trybsz—Niedzica: wykonanie robót ziemnych w ilości 2.000 m^3 na długości 0.500 km. . „ 5.000
   g) przebudowa placu zajazdowego przed dworcem kolejowym w Nowym Targu, 2.000 m^2 jezdni na nawierzchni płyt beton. na podkładzie kamiennym „ 21.000
2) Plany zabudowania:
   a) Kościelisko: wykończenie ogól. planu zabudowania i spłacanie pomiarów . . „ 4.000
   wstępne studia wodociągowe . . „ 2.000
   b) Bukowina: wykończenie pomiarów i program ogólny planu zabudowania . . „ 3.500
   wstępne studia wodociągowe . . „ 4.000
   c) Krościenko: wykończenie pomiarów i program ogólny planu zabudowania . . „ 6.000
   wstępne studia wodociągowe . . „ 2.000
   d) Poronin: wykończenie pomiarów i program ogólny planu zabudowania . . „ 5.000
   e) Czorsztyn: uporządkowanie mat. pomiarowego

i szkic ogółowego planu zabudowania . . . . zł 4.000
wstępne studia wodociągowe . . „ 2.000

f) Zubrzyca Górna Krowiarki:
opracowanie planu zabudowania przełęczy . . . . „ 1.100

g) Łapsze Niżne:
opracowanie wzorów budownictwa . . . . „ 1.700

h) Grywałd:
wykonanie zdjęcia wysokościowego i opracowanie planu zabudowania . . . . „ 3.500
wzory budowlane . . . . „ 1.700

i) Murzasichle:
pomiar i szkic szczegółowy planu zabudowania fragmentu osiedla „ 500

3) Współudział w rozbudowie szpitala powszechnego pawilonu zakaźnego . „ 2.500
4) Budowa wodociągu grawitacyjnego w Suchej Górze . . . . . . „ 40.000
5) Dokończenie budowy powiat. Szkoły roln., wykończenie budynku głównego i stajni dla owiec i trzody, budowa bacówki i serowarni, urządzenie gnojowni i roboty terenowe . . . . „ 45.000
6) Malioracje:
a) Rolne:
Skrzypne i Gronków obszar ok. 30 ha przy współudziale stron zainteresowanych . . . . . . „ 2.750
w tym gotówką . . . . . „ 250
świadczenia w naturze . . . „ 2.500

b) Leśne:
częściowe odwodnienie 12 lasów samorządowych rowami otwartymi o łącznej długości 8.000 mb. wraz z zabudowaniem potoków leśnych „ 12.400
w tym gotówką zł 400, świadcz. w naturze zł 12.000.

7) Zalesienie nieużytków wraz z zabudowaniem usypisk na obszarze 53 ha. „ 14.973
w tym gotówką 4.641, w naturze zł 10.332, udział Wydziału Powiatowego zł 800.
8) Dalszy zakup gruntów pod kamieniołomem . . . . „ 12.000

Inne ważniejsze poczynania.

1) Założenie 5 kas bezprocentowych,
2) założenie dalszych 5 sklepów spółdzielczych,
3) zorganizowanie kursu handlowego dla kierowników Kółek Rolniczych,
4) stacjonowanie dalszych 20 buhaji,
5) założenie suszarni lnu,
6) rozszerzenie plantacji wikliny,
7) pomoc techniczna i nadzór przy budowie gnojowni i wzorowych urządzeń na halach,
8) jak wyżej przy ukończeniu budowy serowni w Dursztynie,
9) rozprowadzanie kredytów celowych na gnojownie i zagospodarowanie łąk,
10) założenie 10 sadów pokazowych,
11) zorganizowanie 13 kursów rolniczo - oświatowych,
12) przystąpienie do spółki przędzalniczej (wełna owcza),
13) akcja zagospodarowania lasów:
a) sporządzenie planów gosp. dla lasów 9 gromad o obszarze ok. 1.300 ha.,
b) założenie 5 szkółek dla zalesienia nieużytków,
c) utrzymanie 3 powiat. szkółek leśnych oraz nadzór techniczny i pomoc w nasionach dla 56 samorz. szkółek leśnych.
d) zorganizowanie w 15 miejscowościach kursów leśno - gospodarczych dla właścicieli drobnych lasów i nieużytków,
e) zorganizowanie 6 kursów rejonowych dla leśnych lasów samorz. i prywatnych,
f) zorganizowanie 3-dniowego kursu teoretyczno - praktycznego dla dozorców zalesień nieużytków,
g) założenie 3 Kół Związku właścicieli lasów drobnej własności,
h) zorganizowanie zbioru szyszek i wyłuszczanie nasion leśnych oraz pośredniczenie w akcji wspólnych zakupów nasion i sadzonek leśnych,
14) budowa basenu kąpielowego w Rabie Wyżnej,
15) zakup dalszych 30 apteczek dla szkół powsz.,
16) przeszkolenie położnych i oglądaczy zwłok,
17) popieranie akcji kulturalno - oświatowej — pomoc finansowa (zł 1.900) w organizowaniu uniwersytetów niedzielnych i kursów dokształcających oraz utrzymanie powiat. centrali bibliotek ruchomych.

P. Z. S. tarnowski.

Inwestycje.

1) Dalsza budowa drogi Pleśna—Siedliska kosztem . . . . zł 100.000
2) Rekonstrukcja drogi gminnej Tarnów—Mościce kosztem . . . „ 5.000

P. Z. S. wadowicki.

Inwestycje.

1) Budowa mostu na Skawie w ciągu drogi powiatowej Tomice—Brzeźnica kosztem . . . . zł 28.000
2) Rekonstrukcja dróg gminnych przy pomocy szarwarków na długości 2 km. kosztem . . . . „ 40.000
3) Dalsza budowa drogi Zubrzyca—Zawoja przy pomocy Min. Komunikacji i hufców junackich kosztem . . . zł 12.000

P. Z. S. żywiecki.

Inwestycje. Rozbudowa szkoły Gospodyń Wiejskich w Łodygowicach, wykonanie budowy w stanie surowym kosztem . . „ 75.000

Inne. Kupno walca drogowego lżejszego dla dróg gminnych za cenę 26.000 zł oraz dalsza przebudowa dróg gminnych, rozpoczęta w roku 1938/39 na ośmiu odcinkach.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników i wyroków N. T. A.

ROZPORZĄDZENIE O POWSZECHNYM OBOWIĄZKU WOJSKOWYM.

W Dz. U. R. P. Nr 20 poz. 131 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dn. 7 lutego 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagranicznych, Skarbu, Sprawiedliwości, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Komunikacji w sprawie wykonania ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym.

ZMIANA USTAWY O SAMOISTNYM PODATKU WYRÓWNAWCZYM DLA GMIN WIEJSKICH.

W Dz. U. R. P. Nr. 21 poz. 132 została ogłoszona ustawa z 10 marca 1939 r. o zmianie ustawy o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich. Wprowadza ona zmiany w art. 1 i 5 ustawy z 27 lutego 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 16 poz. 104), w szczególności wprowadzając w miejsce „płatników państwowego podatku przemysłowego“ (jako obowiązanych do opłacania sam. podatku wyrównawczego) „wykupujących świadectwa przemysłowe lub karty rejestracyjne od zakładów, przedsiębiorstw i zajęć“.

UJEDNOSTAJNIENIE STANU PRAWNEGO NA ZIEMIACH ODZYSKANYCH.

W Dz. U. R. P. Nr 22 poz. 136 została ogłoszona ustawa z 15 marca 1939 o dalszym zjednoczeniu ziem odzyskanych z Rzecząpospolitą Polską. Ustawa ta ujednostajnia stan prawny na ziemiach odzyskanych, które stały się stosownie do art. 1 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11 października 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 78 poz. 533) oraz art. 1 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 87 poz. 585) nierozdzielną częścią Rzeczypospolitej Polskiej oraz na ziemiach odzyskanych na Orawie i nad rzeką Cygielką, które stanowią również z dniem objęcia ich przez władze polskie nierozdzielną część Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawa zastrzega odrębność, wynikającą z autonomii województwa śląskiego oraz pewnych przepisów tej ustawy.

Ponadto w Dz. U. R. P. Nr 26 poz. 171 została ogłoszona ustawa z 29 marca 1939 o rozciągnięciu mocy obowiązującej przepisów o niektórych daninach publicznych oraz o monopolach państwowych na ziemie odzyskane.

ZMIANA REGULAMINU NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYNEGO.

W Dz. U. R. P. Nr 22 poz. 137 zostało zamieszczone rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20 marca 1939 o zmianie regulaminu Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

O CZĘŚCIOWYM ZAWIESZENIU WYMAGALNOŚCI DŁUGÓW ROLNICZYCH.

W Dz. U. R. P. Nr 26 poz. 170 została ogłoszona ustawa z 29 marca 1939 r. o częściowym zawieszeniu wymagalności długów rolniczych. Ustawa ta zawiesza do dnia 30 czerwca 1939 r. wymagalności kapitałów wszelkich długów rolniczych, powstałych przed dniem 1 lipca 1932 r. bez względu na to, czy dług został już objęty uporządkowaniem bądź z mocy samego prawa, bądź z mocy orzeczenia urzędu rozjemczego, ugody przy pomocy Banku Akceptacyjnego lub też w ogóle nie został jeszcze uporządkowany.

Nie podlega zawieszeniu wymagalność długów rolniczych:

1) z tytułu kredytów, opartych na emisji listów zastawnych i obligacyj oraz kredytów z Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej;
2) objętych prawomocnymi układami, zawartymi w trybie przepisów rozdziału VII. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. U. R. P. z r. 1936 Nr 5 poz. 59).

POWSZECHNY OBOWIĄZEK ŚWIADCZEŃ RZECZOWYCH.

W Dz. U. R. P. Nr 30 poz. 200 została ogłoszona ustawa z 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych.

Obowiązek ten obejmuje:
1) obowiązek udzielania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych;
2) obowiązek przysposobienia się do działalności, odpowiadającej potrzebom obrony Państwa lub warunkom wojennym (obowiązek przysposobienia do świadczeń rzeczowych);
3) obowiązek odstępowania na rzecz Państwa przedmiotów świadczeń rzeczowych i podporządkowaniem się dla tego celu innym zarządzeniom władzy (obowiązek świadczeń rzeczowych).

Przedmiotem świadczeń rzeczowych może być rzecz (ruchoma lub nieruchoma), albo prawo potrzebne do celów obrony Państwa. Przedmiotem świadczeń rzeczowych mogą być zarówno rzeczy i prawa już istniejące jak i te, które dopiero powstaną (wytwory pracy, płody natury).

W SPRAWIE OBOWIĄZKÓW WYNIKAJĄCYCH Z USTAWY O OCHRONIE PRZED POŻARAMI I INNYMI KLĘSKAMI.

W Dz. U. R. P. Nr 31 poz. 206 zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z 24 marca 1939 r. o zwalnianiu od niektórych obowiązków, wynikających z ustawy o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. Nr 41 poz. 365). Rozporządzenie wylicza osoby, które od niektórych obowiązków mogą być zwolnione.

O SAMOPOMOCY ROLNEJ.

W Dz. U. R. P. Nr. 32 poz. 209 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z 7 kwietnia 1939 r. o samopomocy rolnej.

Rozporządzenie to opiera się na ustawie o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych (Dz. U. R. P. Nr 30 poz. 200). Samopomoc rolna obejmuje obowiązek okazywania wzajemnej pomocy przez:
1) wzajemne świadczenia w formie robocizny oraz użyczania sprzężaju, środków transportu, uprzęży, narzędzi i maszyn rolniczych;
2) wspólne dokonywanie upraw, siewu, pielęgnacji, zbiorów, omłotów oraz zabezpieczenia i przewozu plonów i produktów gospodarstw wiejskich.

Obowiązek samopomocy rolnej można rozszerzyć na materiał siewny i pasze. Wprowadzenie samopomocy rolnej na obszarze całego województwa lub jego części zarządza wojewoda. Samopomocą na obszarze gromady kieruje przodownik wiejski powołany przez starostę. Bezpośredni nadzór nad działalnością przodownika wiejskiego sprawuje wójt, a nadzór zwierzchni starosta.

Organa ustrojowe gromady i gminy obowiązane są do okazywania przodownikowi wiejskiemu wszelkiej pomocy w zakresie wykonywanych przez niego czynności.

ZNIESIENIE NIEKTÓRYCH WOJEWÓDZKICH URZĘDÓW ROZJEMCZYCH DO SPRAW MAJĄTKOWYCH POSIADACZY GOSPODARSTW WIEJSKICH.

W Dz. U. R. P. Nr 33 poz. 215 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministrów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Sprawiedliwości z dn. 6 kwietnia 1939 r. w sprawie określonej w nagłówku. Rozporządzenie znosi wymienione urzędy w Brześciu n. Bugiem, Krakowie i Tarnopolu, przy czym właściwość Wojew. Urzędu Rozjemczego w Warszawie rozszerza się na województwo poleskie, właściwość Wojew. Urzędu Rozjemczego w Kielcach — na obszar województwa krakowskiego i śląskiego, właściwość Wojewódzkiego Urzędu Rozjemczego we Lwowie na obszar województwa tarnopolskiego.

W SPRAWIE DODATKU KOMUNALNEGO DO PODATKU PAŃSTWOWEGO OD GRUNTÓW KOŚCIELNYCH.

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 7. został ogłoszony okólnik Ministra Spraw Wewnętrznych Nr 13. z 24 marca 1939 r. (Nr SF. 6—4—3) następującej treści:

„W ustawach gminnych, obowiązujących na obszarze województw południowych powtarza się przepis, że do opłacania dodatków do podatków bezpośrednich nie mogą być pociągani duszpasterze co

do ich kongrui. Przepis ten nie został zniesiony i nadal obowiązuje, jak to uzasadnił Najwyż. Trybunał Administracyjny w wyroku z 24 czerwca 1938 r. L. rej. 1308/36, wobec czego w porozumieniu z Panem Ministrem Skarbu uchylam sprzeczne z tym zapatrywaniem wyjaśnienie okólnika Nr 1. z 7 stycznia 1935 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 2. poz. 1), wydane do art. 2. ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych i jednocześnie wyjaśniam, iż proboszczowie wolni są od dodatków komunalnych do państwowego podatku gruntowego, wymierzonego od gruntów, z których dochody zostaną uznane przez właściwe kościelne władze diecezjalne za wchodzące w skład kongrui.

Proszę PP. Wojewodów o zakomunikowanie powyższego zarządom związków samorządowych z zaznaczeniem, że o uznaniu określonych gruntów kościelnych za wolne od dodatku komunalnego do podatku gruntowego, związki winny zawiadamiać właściwe urzędy skarbowe".

W SPRAWIE MIESZKAŃ DLA NAUCZYCIELI PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH.

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 7. został ogłoszony okólnik Ministra Spraw Wewnętrznych Nr 14. z 27 marca 1939 r. Nr SS. 53—1—106 o mieszkaniach dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Okólnik ten wyjaśnia co następuje:

1) Przysługujący nauczycielom publicznych szkół powszechnych dodatek mieszkaniowy opiera się na przepisach art. 11 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr 18 poz. 143) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 86 poz. 662) oraz ustawy z dnia 29 marca 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 21 poz. 172).

2) Obowiązek wypłacania dodatku mieszkaniowego powstaje dla gminy miejskiej w razie niedostarczenia mieszkania lub nieprzyjęcia przez nauczyciela dostarczonego mieszkania, znajdującego się w budynku nie przeznaczonym na cele szkolne.

3) Przysługujący nauczycielom dodatek mieszkaniowy należy wypłacać również nauczycielkom mężatkom bez względu na to, czy mąż nauczycielki jest nauczycielem (kierownikiem szkoły powszechnej i otrzymuje bezpłatne mieszkanie lub dodatek mieszkaniowy, czy też jest urzędnikiem państwowym lub samorządowym i korzysta z bezpłatnego mieszkania lub pobiera dodatek na mieszkanie.

4) Nauczycielowi publicznej szkoły powszechnej nie posiadającemu dzieci, a którego żona jest nauczycielką, przysługuje dodatek na mieszkanie w wymiarze dla samotnych.

5) Nauczyciel nie traci prawa do dodatku na mieszkanie, jeśli zajmując etat w pewnej szkole, nie pełni w niej faktycznie obowiązków nauczycielskich n. p. z powodu przydzielenia go przez władze szkolne do pracy administracyjnej.

6) Nauczycielom kontraktowym dodatek na mieszkanie nie przysługuje.

7) Za budynki szkolne względnie budynki przeznaczone na cele szkolne, należy rozumieć budynki szkolne, tak będące własnością gminy, jak i wynajęte przez gminę na cele szkolne.

8) Wypłacanie dodatku mieszkaniowego dla nauczycieli szkół powszechnych odbywa się na zasadach i w wysokości, określonej dla funkcjonariuszów państwowych w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 22 grudnia 1928 r. L. D. III. 3954/1.

Wyjaśnienia powyższe odnoszą się również do gmin wiejskich, co do dodatku mieszkaniowego, z którego wypłatą dotychczas zalegają.

Okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 25 z 20 lutego 1934 r. traci moc obowiązującą.

O WYNAGRODZENIACH STAROSTÓW JAKO PRZEWODNICZĄCYCH RAD KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI.

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 7. zostało zamieszczone pismo okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z 27 marca 1939 r. Nr SG. 46—2—79, które udzieliło następujących wyjaśnień w sprawie określonej w nagłówku:

Art. 14/1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 95 poz. 860); który stanowi, że członkowie organów kasy oszczędności mają prawo do wynagrodzenia za udział w posiedzeniach i do zwrotu rzeczywiście poniesionych kosztów podróży, bez prawa do stałego uposażenia — jest przepisem ogólnym.

Wspomniany wyżej artykuł został rozwinięty w § 9 (3) rozporządzenia wykonawczego z dnia 16 marca 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173), który postanawia, że przewodniczący oraz członkowie rady kasy pełnią swe funkcje bezpłatnie. Służy im jednak prawo do diet za udział w protokołowanych posiedzeniach oraz zwrot kosztów podróży w wysokości uchwalonej przez radę kasy w myśl zasad, ustalonych przez związek kas oszczędności, o ile nie stoją temu na przeszkodzie przepisy szczególne.

Takim przepisem szczególnym w odniesieniu do przewodniczących wydziałów powiatowych (staro-

stów) jest właśnie postanowienie, zawarte w art. 59 ust. (5) i (6) ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego z dnia 23 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 35 poz. 294), które wyraźnie zabrania przyznawania na korzyść przewodniczących wydziałów powiatowych i ich zastępców dodatkowego wynagrodzenia poza tym, które otrzymują z funduszów powiatowego związku samorządowego, zezwalając jedynie na przyznawanie im diet i kosztów podróży za podróże poza granice powiatu. Jest to niewątpliwie ten przepis szczególny, o którym mowa w ustępie poprzednim, w świetle którego starostom za przewodniczenie w radach lub komisjach K. K. O. nie przysługuje żadne wynagrodzenie, ani też diety za udział w posiedzeniach tych organów K. K. O.

NABYCIE NIERUCHOMOŚCI W PASIE GRANICZNYM.

N. T. A. w wyroku z 22 grudnia 1938 L. rej. 4337/38 (Nr 1672 A. w zbiorze wyroków) orzekł, że odmowa przewidzianego w § 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 22 stycznia 1937 poz. 84 Dz. Ust. zezwolenia na nabycie nieruchomości w pasie granicznym pozostawiona jest całkowicie swobodnemu uznaniu władzy.

OBLICZANIE KADENCJI PRZEŁOŻONYCH GMIN I ICH ZASTĘPCÓW, WYBRANYCH W WYBORACH UZUPEŁNIAJĄCYCH.

W związku z wątpliwościami, podniesionymi przez jeden z urzędów wojewódzkich w sprawie obliczania kadencji przełożonych gmin i zastępców, wybranych w wyborach uzupełniających, Minist. Spraw Wewn. wyjaśniło, pismem z 4. II. 1939 Nr SS. 34/4—10, że w myśl przepisu § 3 ustępu (4) rozp. II. Min. Spr. Wewn. z 15. XII. 1933 r. w sprawie wykon. ustawy o częśc. zmianie ustr. sam. ter. (Dz. U. poz. 769) kadencja przełożonych gmin i zastępców przełożonych jest niezależna od kadencji rad (gminnych, wzgl. miejskich) tudzież zarządów i biegnie od dnia zatwierdzenia wyboru lub uzależnienia zatwierdzenia od odbycia okresu próbnego. Natomiast w myśl ustępu (3) § 3 cyt. rozp. kadencja ławników w gminach wiejskich i miastach oraz członków wydziałów. pow. biegnie równolegle z kadencją rad gmin., miejsk. i powiat. Z porównania tych przepisów wynika, że w przeciwieństwie do ławników i członków wydziałów pow., przełożeni gminy i ich zastępcy są zawsze wybierani na okres 5-letni, bez względu na to, czy wybrani zostali w wyborach zwykłych, czy drogą wyborów uzupełniających. *„Samorząd“ Nr 7/39 r.“*

DOKUMENT PODROBIONY.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dn. 17. X. 1938 Nr 3 K. 1608/38 orzekł, że dokument jest podrobiony, gdy bez względu na to, czy stwierdza on fakt prawdziwy, czy fałszywy — nie pochodzi od tej osoby lub instytucji, w imieniu której został sporządzony. Karalny jest fałsz dokumentu zarówno wówczas, gdy dokument został sporządzony w imieniu osoby istniejącej, jak i wówczas, gdy nadano mu pozory dokumentu pochodzącego od osoby nieistniejącej, fikcyjnej.

STANOWISKO PRAWNE BURMISTRZA.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 22. XII. 1937 Nr C. I-3465/36 orzekł, że burmistrz, jako jeden z organów samorządu miejskiego, nie pozostaje w stosunku do gminy w zależności służbowej i wobec tego nie podlega z tytułu swego stanowiska obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

OBOWIĄZEK CZYSZCZENIA DROGI.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dn. 4. IV. 1938 Nr C. II. 2762/37 orzekł, że obowiązek oczyszczenia ścieżki lub chodnika, biegnącego po gruntach prywatnych, powstaje dla właścicieli sąsiednich nieruchomości dopiero po urządzeniu przez gminę na tych gruntach drogi o twardej nawierzchni (ulicy miejskiej).

ISTOTA PRZESTĘPSTWA Z ART. 129 K. K.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 16. IX. 1938. Nr 2. K. 766/38, orzekł, że do istoty przestępstwa z art. 129 k. k. należy aby sprawca działał w celu zmuszenia urzędnika do zaniechania prawnej czynności służbowej; natomiast okoliczność, czy w danych warunkach cel ten mógł być przez sprawcę osiągnięty, jest dla istoty tego przestępstwa obojętny.

ISTOTA CZYNU PRZESTĘPNEGO Z ART. 290. § 1. K. K.

Istota czynu przestępnego z art. 290. § 1. k. k. polega na przyjęciu ze strony urzędnika nienależnych korzyści w związku z urzędowaniem, przy czym, jak wynika z uzasadnień Komisji Kodyfikacyjnej (tom V. str. 251) w porównaniu z przepisami o przestępstwie z art. 134 — 135 k. k., odpowiedzialność urzędnika jest w tym wypadku daleko większa aniżeli osoby postronnej. Ponadto § 1. art. 290. k. k. mówi o przyjęciu przez urzędnika korzyści majątkowej lub osobistej „w związku z urzędowaniem“, gdy § 2. art. 290. k. k. wymienia „czynność urzędową“ expressis verbis (25. VIII. 1938. Nr 2. K. 230/38). *D.*

Poradnictwo samorządowe.

Zarząd gm. w J. zapytuje:

1) Czy miejscem służbowym w rozumieniu ustawy jest tylko siedziba Zarządu gminnego, czy też całe terytorium gminy ze wszystkimi gromadami w jej skład wchodzącymi?

2) Czy wójtowi gminy, względnie pracownikom biorącym udział poza siedzibą Zarządu gminnego w dochodzeniach komisyjnych na miejscu zamierzonej budowy domu w gromadzie odległej ponad 2 km od siedziby (kancelarii gminnej), oraz pracownikom delegowanym do tychże gromad do ściągania podatków i innych danin komunalnych, należą się diety i zwrot kosztów podróży, czy też należy rozumieć, że czynności te spełniają w zwykłym miejscu służbowym?

Odpowiedź:

1) Jako miejsce służbowe pracownika gminy należy uważać miejscowość, w której jest siedziba urzędowa gminy.

2) W związku z postanowieniami § 17 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 30. XII. 1924 (Dz. U. R. P. Nr 118 poz. 1073) i rozporządzeniem Prezydenta R. P. z 28. X. 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 86 poz. 667) do płatnych członków zarządu i pracowników związków samorządowych, stosuje się przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17. IX. 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia służbowe w brzmieniu ogłoszonym w Dz. U. R. P. z r. 1932 Nr 71 poz. 651.

Rozporządzenie to postanawia:

1) W § 2, że diety oraz zwrot kosztów przejazdu przysługuje w razie podróży służbowej (komisji) do miejscowości położonej poza zwykłym miejscem służbowym danego pracownika.

2) W § 13, że za czynności komisyjne w miejscowościach położonych bliżej niż 2 km od budynku, w którym mieści się urząd, nie należą się żadne koszta podróży służbowej z wyjątkiem ewentualnego zwrotu kosztów przewozu bagażu służbowego. Biorąc pod uwagę, że w skład gmin zbiorowych wchodzi szereg gromad, niejednokrotnie znacznie oddalonych od siebie, za miejsce służbowe, jak wyżej zaznaczono, należy przyjąć miejscowość, w której jest siedziba gminy. W związku z tym przy wyjazdach służbowych poza tę siedzibę, należą się diety i zwrot kosztów przejazdu z wyjątkiem wypadku, gdy miejscowość, do której płatny członek zarządu gminnego lub pracownik został wydelegowany, jest położona w odległości mniejszej niż 2 km od budynku, w którym mieści się urząd gminny.

Sołtys J. zapytuje:

1) Czy pełnomocnik listy musi zająć takie miejsce w czasie wyborów w lokalu wyborczym, jakie mu wskaże przewodniczący, czy też ma prawo zażądać takiego miejsca, z którego mógł by obserwować wszystkie czynności przewodniczącego, jak również członków komisji wyborczej.

2) Czy obaj członkowie komisji wyborczej w czasie głosowania mogą prowadzić ewidencję wyborców, którzy oddali głosy i czy mogą być w odległości mniej więcej 5 metrów od urny wyborczej i przewodniczącego komisji wyborczej.

3) W czasie odczytywania kartek do głosowania, po zamknięciu głosowania, pełnomocnik, mając jakieś wątpliwości co do jednej kartki, zażądał od przewodniczącego pokazania mu tej kartki celem sprawdzenia; czy przewodniczący komisji wyborczej jest obowiązany pokazać czy też nie.

Odpowiedź:

1) Instrukcja dla organów gminnych i komisyj wyborczych w sprawie wyborów radnych gromadzkich i gminnych (załącznik do okólnika Nr 32 z 9. IX. 1938) wyjaśnia, że pełnomocnicy mają prawo zajmowania w lokalu wyborczym takich miejsc, z których mieliby pełną możność dokładnego obserwowania wszelkich czynności wyborczych komisji.

W związku z tym w razie, gdyby miejsce wyznaczone pełnomocnikowi przez przewodniczącego nie pozwalało mu na spełnienie jego funkcji może pełnomocnik zwrócić się z prośbą do przewodniczącego o wyznaczenie innego miejsca. Jeżeli przewodniczący odmówi zgody na zmianę miejsca przez pełnomocnika — ten ostatni może swoje zastrzeżenia co do tej decyzji przewodniczącego zgłosić do protokółu.

2) Wyżej wymieniona instrukcja wyjaśnia, że przewodniczący i wyznaczony przezeń członek komisji odnotowują w 2 egzemplarzach spisów wyborców oddanie głosów. Co do miejsca wyznaczonego dla członków komisji, należy zastosować wyjaśnienia podane w punkcie 1 odnośnie pełnomocników.

3) Brak jest przepisu ustawowego, który by postanawiał, że przewodniczący ma obowiązek pokazania kartki odczytywanej. Pełnomocnik może jednak poprosić o pokazanie danej kartki, a w razie odmowy ze strony przewodniczącego, może prosić o zamieszczenie w protokole wyborczym odpowiedniej uwagi, zgłoszonej przez niego.

D.

Wydawca: Instytut Administracyjno-Gospodarczy w Krakowie. (Liceum Administracyjne).
Redaktor odpowiedzialny: Mgr JÓZEF PRZETOCKI. Drukarnia „Powściągliwość i Praca" w Krakowie.

Dostawa do C. O. P-u

Dostawa do C. O. P-u

CEGIELNIA MIEJSKA ŻYWIEC

Tel. fabryki 38.

Telefon Zarządu 2.

P. K. O. Kraków 413.511

K. K. O. miasta Żywca

Założona w roku 1880 poleca swoje wyroby znane ze swej pierwszorzędnej jakości jak:

cegłę maszynową, ręczną, piecówkę (polepówkę), pustaki (dwójki), dreny (sączki) 4, 5, 6, 5, 8 i 10 cm. średn.

Dostawa Terminowa

Oferty i ceny na żądanie

Własna bocznica kolejowa